

Dupont, L. en Verstraeten, R., *Handboek Belgisch Strafrecht*, Acco, Leuven/Amersfoort, 1990, 913 p.

Het betreft een actueel handboek over de grondbeginselen van het geldend Belgisch strafrecht. Binnen een overzichtelijke opbouw wordt regelmatig dieper op de strafrechtelijke problematiek ingegaan zonder te vervallen in theoretische beschouwingen en vergelijkingen. Hierdoor is het een relatief compact, handig en snel hanteerbaar werkinstrument voor de rechtspractici. Regelmatig worden onderwerpen voorafgegaan door een bron van bibliografische gegevens, wat diepgaand onderzoek mogelijk maakt.

Terecht stellen de auteurs dat de problematiek i.v.m. tenuitvoerlegging van straffen en maatregelen bij rechtspractici minder gekend is. Zij hebben dan ook het gelukkig initiatief genomen ruime aandacht aan dit deeldomein te besteden, waarbij ook de rechtspositie van de tot een vrijheidsstraf veroordeelde gedetineerde en het penitentiair regime niet wordt vergeten.

Het handboek wordt aangevuld met het boek '*Strafrechtspraak*' van Bart SPRIET. Hierin worden, binnen dezelfde structuur als het handboek, de voornaamste vonnissen en arresten weergegeven waarnaar in het handboek wordt verwezen. Deze wijze van werken heeft een dubbel voordeel; enerzijds kan het handboek zich beperken tot verwijzingen en wordt het aldus niet overladen; anderzijds dient men slechts één boek te consulteren om een volledige weergave te vinden van een groot deel der vonnissen en arresten waarnaar in het handboek wordt verwezen.

Wanneer we het handboek doorlopen valt, naast de overzichtelijke opbouw, ook de volledigheid van de behandelde materies op.

De stof is opgesplitst in acht delen: algemene oriëntatie – de strafwet – het misdrijf – de strafrechtelijke sanctie – straftoemeting – tenuitvoerlegging van straffen en maatregelen – het verval van het recht tot uitvoering van de straffen en/of het tenietgaan van de veroordelingen – de burgerrechtelijke gevolgen van het misdrijf.

De auteurs hebben zich niet beperkt tot de materie van boek I van het strafwetboek (de art. 1 tot en met 100*bis*). Elk onderwerp wordt in al zijn basisprincipes behandeld. Zo wordt naast de klassieke driedelige indeling van het misdrijf ook aandacht besteed aan het politiek- en drukpersmisdrijf en wordt uitvoering ingegaan op de constitutieve elementen van het misdrijf. Ook de bijzondere modaliteiten van straftoemeting, zoals opschorting – uitstel – probatie en de tenuitvoerlegging ervan, krijgen de verdiende aandacht, enz.

Het klassieke nadeel van dergelijk handboek is uiteraard het gebrek aan actualisering zoals wij dat met het losbladig systeem kennen. Ik denk hierbij aan de Wet op de Voorlopige Hechtenis d.d. 20 juli 1990 die o.a. het secreet opheft tegenover de advocaat. Tevens is er de nieuwe Wet van 9 januari 1991 betreffende de uitwissing van veroordelingen en het herstel in eer en rechten in strafzaken, waarbij de desbetreffende artikelen van het Wetboek van Strafvordering belangrijke wijzigingen hebben ondergaan en bovendien het artikel 8, § 1 van de Wet

van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie werd aangevuld.

Dit belet echter niet dat dit handboek, gelet op het behandelde thema en de manier van aanpak, voor het overgrote gedeelte actueel blijft.

Voor ondergetekende is het in elk geval een dagelijks werkinstrument geworden.

F. TROCH

Brants, C.H. en Brants, K.L.K., De sociale constructie van fraude, Arnhem, Gouda Quint, 1991, 343 p.

Een kernthema in de literatuur over witteboordencriminaliteit vormt de uitgesponnen discussie over de vraag of er wel sprake is van echte criminaliteit. Het als crimineel aangemerkte gedrag is immers niet altijd strafbaar gesteld (afwezigheid van formele definitie) en een duidelijk publieke reactie of afkeuring lijkt te ontbreken (afwezigheid van sociale definitie).

De auteurs van deze becommentarieerde uitgave bestuderen de sociale constructie van criminaliteit d.w.z. 'een complex samenspel tussen formele en sociale processen van definiëring' (p. 71). Theoretisch blijven ze binnen de premissen van de interactionistische criminologiebeoefening met evenwel een kapitaal voorbehoud wat betreft de voorspelbaarheid van het definiëringsproces daar de rol van gedefinieerde en crimineel gelabelde niet exclusief voorbehouden blijft voor de maatschappelijk zwakkere.

Tijdens de periode 1960-1990 stijgt in Nederland geleidelijk de belangstelling voor 'fraude'. De bestaande formele definitie van fraude belandt zowel kwantitatief als kwalitatief in een amplificatiespiraal waardoor steeds meer white-collar gedragingen binnen het bereik van het strafrecht komen. De onderzoekers beschrijven dit dynamisch proces tegen de achtergrond van vier met elkaar verweven en interactieve velden: politiek, wetenschap, strafrechtspraktijk en media.

Dit boek, tevens als proefschrift verdedigd aan de Universiteit van Amsterdam, verdient ontegensprekelijk meer aandacht dan deze oppervlakkige bespreking, al was het maar omdat de auteurs op een originele manier enkele theoretische clichés over witteboordencriminaliteit ontmantelen.

Enig prima facie scepticisme lijkt me nochtans niet misplaatst. Zo benadrukken de auteurs herhaaldelijk de ambivalentie rondom de sociale constructie van fraude. Vanwaar echter altijd die ontnuchterende ontmoeting met de dubbelwaardigheid wanneer onderzoekers het veld van de witteboordencriminaliteit betreden? Het komt mij voor dat de auteurs het antwoord op deze nochtans pertinent machtskritische vraag ontwijken en daardoor op bepaalde cruciale momenten neigen tot goedkoop romantisme. De werkelijkheid achter de façade is zoals vaak minder rooskleurig.

Peter SOURBRON